

студента, що разом з відношенням до професії в цілому, впливають на ефективність навчальної діяльності студентів. Ці моменти, зокрема, позначаються на загальному рівні професійної підготовки, і тому стає очевидним, що дана проблема входить до числа найактуальніших питань педагогіки вищої школи.

Беручи до уваги вищесказане, наші подальші дослідження у даному напрямі полягають в ретельному вивченні та аналізі сукупності педагогічних умов формування акмеологічної культури майбутніх інженерів електров'язку.

Література

1. Ананьев Б.Г. Психология и проблемы человекознания / Б.Г. Ананьев. – М. : Изд-во ин-та. практ. психол., 1996. – 384 с.
2. Бранский В.П. Социальная синергетика и теория наций. Основы этнологической акмеологии / В.П.Бранский. – СПб. : Политехника, 2000. – 124 с.
3. Вакуленко В.М. Вступ до акмеології педагогічної освіти : монографія / В. М. Вакуленко. – Алчевськ : ДГМІ, 2003. – 149 с.
4. Деркач А.А. Акмеологические основы развития профессионала / А. А. Деркач. – М. : МПСИ, 2004. – 752 с. – (Психологи Отечества).
5. Деркач А. Акмеология : учеб. пособие / А.Деркач, В.Зазыкин. – СПб. : Питер, 2003. – 265 с
6. Кузьмина Н.В. Методы акмеологического исследования качества подготовки специалистов : метод. пособие / Н.В.Кузьмина. – М. : Исслед. центр проблем качества подготовки специалистов, 2002. – 68 с.
7. Леонтьев А.А. Педагогическое общение / А.А.Леонтьев. – М. : Знание, 1979. – 96 с. – (Новое в жизни, науке, технике . Сер. "Педагогика и психология"; №1).
8. Полетаева Н.М. Валеологическая воспитательная система образовательного учреждения / Н.М. Полетаева. – СПб. : ЛОИРО, 2001. – 190 с.
9. Рубинштейн С.Л. Проблемы общей психологии : в 2-х т. / С. Л. Рубинштейн. – М. : Педагогика, 1989. –Т. 2. – 1989. – 239 с.
10. Шибалева Л.В. Психолого-акмеологические проблемы исследования образовательного творчества : монография / Л.В.Шибалева. – Орел : ОРАГС, 2000. – 159 с.
11. Узнадзе Д. Н. Психологические исследования / Д. Н. Узнадзе. – М. : Наука, 1966. – 451 с.

Анотація

У статті розглядається проблема формування як акмеологічної культури майбутніх інженерів електров'язку, зокрема одна з педагогічних умов, реалізація якої сприяє формуванню акмеологічної культури студентів.

Аннотация

В статье рассматривается проблема формирования акмеологической культуры будущих инженеров электросвязи, а также одно из педагогических условий, реализация которого способствует формированию акмеологической культуры студентов.

Summary

The article focuses on such problem as «acmeological culture of the future telecommunication engineers and its creation» and also on one of the pedagogical condition, realization of which helps to create acmeological culture of the students.

Ключові слова: акмеологічна культура, інженери електров'язку, педагогічна умова, актуалізація мотивації.

Ключевые слова: акмеологическая культура, инженеры электросвязи, педагогическое условие, актуализация мотивации.

Key words: acmeological culture, telecommunication engineers, pedagogical condition, actualization of the motivation.

Подано до редакції 03.10.13.

Рекомендовано до друку докт.пед.наук, проф.Курлянд З.Н.

УДК: 371.15+371.13+37.036

© 2013

Просенюк А.І.

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Постановка проблеми у загальному вигляді... На сучасному етапі розвитку освітнього процесу, який націлений на особистісно зорієнтоване та особистісно розвивальне навчання, принципово важливого значення набуває проблема підготовки студентів – майбутніх працівників дошкільних навчальних закладів до пошукової та творчої діяльності. Це пов'язано з низкою факторів, серед яких:

- збільшення інформації як у сфері педагогічних технологій, так й у наукових галузях, які відбиваються у змісті навчальних дисциплін (це вимагає від студента опрацювання теоретичного матеріалу та засвоєння методів наукового пізнання);

- нестандартність педагогічних ситуацій, з якими стикається практик дошкільної освітньої галузі (це актуалізує необхідність занурення у педагогічну реальність, співвіднесення отриманих знань з теорією педагогічної науки, відмежовування від застарілих догматичних поглядів та активізацію творчого мислення).

Відтак, одним з найважливіших завдань сучасної дошкільної освіти є її перехід до творчих методів та технологій навчання й виховання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Проблемі формування готовності молодих фахівців до педагогічної діяльності присвячені дослідження А. Богуш, К. Дунай-Новакової, М. Дьяченко, Т. Жаровцевої, Е. Карпової, Л. Кондрашової, Ю. Кулюткіна, В. Нестеренко, Т. Поніманської та ін.

Вчені А. Анцуров, Г. Ложкін, І. Рудакова зазначають, що педагог на шляху свого професійного розвитку поступово досягає творчої майстерності. На думку вчених (В. Кан-Калика, М. Нікандрова), творчість є обов'язковою умовою педагогічного процесу. Дослідники Ю. Азаров, І. Зязюн, Н. Кічук, Н. Кузьміна розглядають творчість як найвищу стадію розвитку особистості педагога.

Формулювання цілей статті... Мета статті полягає у визначенні й теоретичному обґрунтуванні сутності ефективного підготовки майбутніх працівників дошкільних навчальних закладів та визначенні педагогічних умов, що сприятимуть формуванню творчої особистості майбутнього вихователя дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу дослідження... Творчість у філософському аспекті розглядається як процес людської діяльності, що пов'язаний з уявою і майстерністю, які, в свою чергу, набуваються в процесі навчання й практики та необхідні для творчого задуму [6, с. 449].

В педагогіці творчий підхід розглядається як діяльність, що сповнена пошуків нестандартного вирішення педагогічних завдань. Це – здатність пізнавати, готовність до відкриття нового.

Проведений аналіз праць І. Ільєсова, І. Лернера, І. Матюшкіна дає змогу розглядати творчий потенціал педагога з дотичним та взаємопов'язаним із ним поняттям «гнучкість». Виходячи з цих позицій, для творчого розв'язання педагогічних ситуацій характерна низка процесуальних рис: самостійне перенесення раніше засвоєних знань у нові ситуації; бачення проблеми з різних рольових позицій; варіативність відповідей (пошук нового рішення, багатодійність).

Р. Скульський під педагогічною творчістю розуміє цілеспрямовану свідому діяльність, яка передбачає систематичне вдосконалення та оволодіння найновішими досягненнями науки, передового досвіду й активізації власних науково-методичних пошуків [5, с. 118].

Ми висловлюємо свою згоду про те, що творчість не можлива без знань та підтримуємо тезу В. Мутай про те, що в сучасних умовах необхідно поєднувати інформаційну і творчу функцію освіти [3, с. 147].

М. Поташник обґрунтував зв'язок між педагогічною творчістю та інноваціями в сучасній педагогічній практиці. Він стверджує, що кожен освітянин певною мірою володіє творчим потенціалом, для формування якого потрібні відповідні умови [4, с. 116].

З метою підвищення якості підготовки майбутніх вихователів у плані сформованості їхньої творчої особистості з ефективним поєднанням теоретичних знань з дисципліни «Теорія і технологія соціалізації дітей дошкільного віку в умовах ДНЗ» на базі факультету дошкільної та спеціальної освіти було розроблено педагогічні умови, які реалізуються у просторі навчально-виховного процесу ВНЗ. Їх реалізація складає комплекс, який характеризується єдністю усіх компонентів педагогічної діяльності:

1. Освоєння студентами 4-х курсів базових знань щодо впровадження технології соціалізації дітей дошкільного віку в умовах ДНЗ;
2. Формування творчого мислення та варіативних моделей поведінки майбутніх педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів, що пов'язані з соціальним розвитком дітей дошкільного віку;
3. Забезпечення практичної реалізації отриманих знань та використання творчого пошуку в ДНЗ під час проходження педагогічної практики.

При визначенні означених педагогічних умов ми керувалися тим, що :

1. Процес професійної підготовки майбутніх вихователів виключає необізнаність у базових наукових принципах організації навчально-виховного процесу без наукової аргументації форм і методів педагогічної роботи;
2. І професійний ріст майбутніх вихователів, і соціальний розвиток дітей дошкільного віку виключають штампи та стереотипність роботи у цьому напрямку;
3. Формування готовності студентів до роботи лише на базі теоретичних знань виникає вірогідність відриву свідомості майбутніх вихователів від реалій педагогічного процесу.

Спонування студентів до творчого пошуку, втілення нестандартних підходів є можливим за умов їх ретельного та тривалого дослідження з точки зору дієвості в умовах конкретного дитячого колективу. Тому робота з підготовки студентів як майбутніх вихователів з професійним, глибинним і творчим підходом до вирішення конкретних педагогічних ситуацій, носила пролонгований характер. Так, студентам 2, 3 курсів серед інших завдань з педагогічної практики ставилося завдання відмічати педагогічні ситуації (пізніше з допомогою методиста з педагогічної практики ситуації диференціювалися на типові, виключні тощо). На 4 курсі студентам, які ознайомилися з курсом лекцій з дисципліни «Теорія та технологія соціалізації дітей дошкільного віку в умовах ДНЗ», пропонувалося впровадження творчих варіантів вирішення означених педагогічних ситуацій та можливість

реалізації отриманих знань і навичок на практиці в умовах ДНЗ з попереднім узгодженням з викладачами курсу та методистами з педагогічної практики, оскільки процес формування та розвитку творчого потенціалу майбутніх працівників ДНЗ повинен бути керованим.

Як засвідчили результати дослідження, вияв конкретних проблемних педагогічних ситуацій та їх озвучування з метою вирішення на практичних заняттях саме студентами налаштовує їх на пошукову діяльність та має евристичну функцію.

Також нами було визначено основний критерій сформованості підготовленості реалізації творчих підходів студентами до розв'язання різних педагогічних ситуацій у процесі соціалізації дітей дошкільного віку (діяльнісно – творчий критерій). Його показниками виступили:

- характер творчої активності;
- готовність до пошуково-досліджувальної діяльності;
- ступінь реалізації творчого потенціалу особистості;
- використання художніх творів та засобів при розв'язанні педагогічних завдань.

Однак, як засвідчили результати діагностувальних досліджень, на жаль, студенти проявили оволодіння технологією варіативних педагогічних впливів на досить низькому рівні.

Відтак, на практичних та семінарських заняттях з дисципліни «Теорія та технологія соціалізації дітей дошкільного віку в умовах ДНЗ» зі студентами проводилася робота з використанням різних форм навчання. У результаті проведення цих занять очікувалися такі результати:

1. Формування активної позиції студентів при розв'язанні педагогічної ситуації, спонукання до творчого пошуку;
2. Систематизація результатів спостережень студентів з метою репрезентативності інших студентів;
3. Урізноманітнення стилю роботи студентів – практикантів в умовах ДНЗ з наявним переходом від «знаттевої» до «діяльнісної» парадигми.

Важливо зазначити, що важливим для студента є осмислення творчого шляху видатних педагогів, які виробляли філософсько-педагогічні концепції (Ш. Амонашвілі, Н. Лисенко, А. Макаренко, В. Сухомлинський, К. Ушинський), визначаючи розвиток національної системи освіти в цілому. Ідеал педагога-творця виступає потужним мотивом професійного виховання студента, який допомагає змінювати поведінку та особистісні якості (М. Дьяченко, Л. Кандибович) [1, с. 224]. Тому на початку практичних занять озвучувалися відповідні висловлювання корифеїв вітчизняної педагогіки, а в кінці тривало розмірковування й коротка бесіда – обговорення цитат знаних педагогів з обов'язковим дотриманням часового регламенту.

Також практика показала, що рівень здійснення дидактичних вимог значно підвищується при використанні ігор, тренінгів, творчих завдань. З метою поповнення креативної бази студентів на практичних заняттях пропонувалися творчі завдання. Також на заняттях презентувалися міні-доповіді за результатами проходження педагогічної практики в ДНЗ. Як виявилось, має сенс прослуховування автобіографічних історій з теми «Дитячий колектив у моєму житті» за таким алгоритмом:

1. Відображення специфіки розвитку й функціонування дитячого колективу, в якому зростає автор розповіді;
2. Визначення недоліків, за спостереженнями доповідача, в життєдіяльності дитячого колективу;
3. Розробка та систематизація рекомендацій з регулювання проблем, подібних тим, які було озвучено;
4. Включення цих рекомендацій в індивідуальне портфоліо «педагогічних (творчих) знахідок» студента.

Результати дослідження М. Ломової переконують у тому, що протягом усього періоду навчання у ВНЗ необхідно враховувати складний динамічний характер розвитку творчого ставлення студентів до навчання та узгоджувати способи навчання в процесі засвоєння різних дисциплін [2, с. 18].

У нашій роботі під час проведення практичних та семінарських занять не аби яка увага приділялася міжпредметним зв'язкам з дисциплінами: «Художня література для дітей дошкільного віку», «Теорія та методика зображувальної діяльності» (вправа «малюнок удвох») націлена на розвиток навичок групової взаємодії, вправа «намалюємо себе», яка передбачає адекватне відображення бачення себе у світі людей; «основи математичних уявлень» (при розгляді понять «жадібність», «подільчивість», «бережливість» та ін.).

Для подальшого успішного виховання соціальної компетентності дітей дошкільного віку на практичних заняттях використовувалися художні твори для дітей: оповідання В. Сухомлинського «Ледача подушка», казка М. Трублаїні «Про дівчинку Наталочку та сріблясту рибку», українські народні казки «Язиката Хвеська», «Сірко», «Котик і півник», «Лисичка та Журавель». Мав місце опис різноманітних життєвих ситуацій (привітання, знайомство, запрошення) у поетичному форматі: байки Л. Глібова, «Чарівні слова» (К. Перелісна), «Падишах у трамваї» (Д. Лукич), «У дитячому садку» (І. Блажевич), «Здрастуй, хлопчику маленький» (М. Познанська), «Знайомство» (Л. Первомайський) та ін.

Висновки... Таким чином, нами визначена й теоретично обґрунтована сутність ефективної підготовки майбутніх працівників дошкільних навчальних закладів та визначені педагогічні умови, що сприяють формуванню творчої особистості майбутнього вихователя дітей дошкільного віку. Доведено, що включення студентів у творчу,

пошуково – дослідницьку діяльність сприяє опануванню знань студентами факультету дошкільної та спеціальної освіти безвідривно від життєдіяльності сучасного ДНЗ. Цінність такого підходу полягає в тому, що студент, маючи теоретичні знання, може впритул підійти до сутності конкретного явища (педагогічної ситуації) та творчо вирішувати завдання в певній логічній послідовності, прогнозувати результат.

У перспективі планується на базі студентських академічних груп організувати роботу міні-лабораторій з вивчення стану та шляхів покращення соціального здоров'я дітей у сучасних ДНЗ.

Література

1. Дьяченко М. И., Кандыбович Л. А. Краткий психологический словарь: Личность, образование, самообразование, профессия / М. И. Дьяченко, Л. А. Кандыбович – Мн. : Хэлтон – 1998. – 399 с.
2. Ломова М. Ф. Формирование творческого отношения студентов к учению: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти-13.00.04 / М. Ф. Ломова - Одеса, 1993. – 20с.
3. Мутай В. С. Філософія сучасної освіти: Навч. посібн. / В.С. Мутай – К. : Центр «Магістр-S» творчої спілки вчителів України, 1996. – 256 с.
4. Поташник М. М. Педагогическое творчество: Проблемы развития и опыт: Пособие для учителя / М.М. Поташник – К. : Рад. шк.– 1988. – 210 с.
5. Скульский Р. П. Учитесь быть учителем / Р.П. Скульский – М. : Педагогика, 1987. – 160 с.
6. Философский словарь / [под. ред. И.Т. Фролова]. – 6-е изд. перераб. и доп. – М. : Политиздат, 1991. – 560 с.

Анотація

У статті розглядається проблема професійної підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів та подано шляхи формування творчого потенціалу майбутніх вихователів дітей дошкільного віку.

Аннотация

В статье рассматривается проблема профессиональной подготовки студентов высших педагогических учебных заведений и представлены пути формирования творческого потенциала будущих воспитателей детей дошкольного возраста.

Summary

The article throws light upon the problems of professional training for students of pedagogical universities and have been offered the ways of creative potential formation.

Ключові слова: професійна підготовка, педагогічна творчість, творчий пошук, педагогічна ситуація, педагогічні умови.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, педагогическое творчество, творческий поиск, педагогическая ситуация, педагогические условия.

Key words: professional training, pedagogical creativity, creative search, pedagogical situation, pedagogical condition.

Подано до редакції 11.10.13.

УДК 378.091.21:811

© 2013

Радул С.Г.

НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТА

Постановка проблеми у загальному вигляді... У системі вищої освіти науково-дослідна робота студентів (далі НДРС) набуває все більшого значення і стає одним із провідних компонентів професійної підготовки майбутнього спеціаліста. Ефективність професійної підготовки майбутнього спеціаліста визначається рівнем сформованості дослідницьких знань, умінь, рівнем розвитку особистісних якостей та накопиченого досвіду творчої дослідницької діяльності. Крім того, оволодіння навчальними дисциплінами також вимагає від студентів володіння методами наукового пізнання та дослідницькими вміннями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Вітчизняними та зарубіжними науковцями питання науково-дослідницької роботи студентів досліджувались: як елемента підготовки майбутніх фахівців (Н. Яковлева, З. Єсарєва); проблеми проведення досліджень (І. Дагіте, Т. Ковальова); особливості організації науково-дослідницької роботи студентів (В. Сіденко, В. Шевченко). Проблема активізації дослідницької діяльності студентів вирішувалась педагогами-дидактами Д. Вилькєєвим, М. Даниловим, В. Єсіповим, І. Лернером, П. Підкасистим та ін. В роботах Т. Климової, Т. Попової, В. Свиридової, Т. Черняєвої розглянуто роль дослідницької діяльності в професійній підготовці майбутніх педагогів.

Втім, незважаючи на важливість науково-дослідної роботи в процесі професійного становлення майбутніх педагогів, аналіз психолого-педагогічної літератури показав, що у більшості студентів уявлення про науково-дослідну діяльність достатньо загальні та неповні. Крім того, уміння, що відповідають науково-дослідній діяльності, практично відсутні чи присутні фрагментарно. Більшість студентів не усвідомлює соціального та особистісного значення науково-дослідницької діяльності.

Формулювання цілей статті... Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні значення науково-дослідної роботи студентів як важливої умови формування міжкультурної компетентності в професійній підготовці